

1944. Het foute weekblad SPORT: Volewijckers landskampioen

De Volewijckers
Landskampioen

Sport

WEEKBLAD „SPORT“ • REDACTIE EN ADMINISTRATIE: HEKELVELD 15 • AMSTERDAM • TELEFOON 38811

tekeningen van het elftal van De Volewijckers dat landskampioen geworden was. Het was nummer 17 van de eerste jaargang . De tekeningen werden gemaakt door Sytze Henstra. In het blad werd één pagina aan het landskampioenschap besteed. Op een andere pagina verscheen een cartoon van dezelfde tekenaar.

Paul Schaaps wees ons erop - n.a.v. een eerste versie van deze webpagina - dat Het Volk na de inval van het Duitse leger door de bezetter was overgenomen en dat de leiding in handen was gekomen van de NSB-er Rost van Tonningen.

Schaaps schrijft: "De sportjournalist Kick Geudeker vertrok toen bij *Het Volk*. Hij werd actief in de illegale pers, maar startte meteen ook met de uitgave van het weekblad *Sport in en om Amsterdam*. Dit werd tevens een officieel orgaan van de afdeling Amsterdam van de Nederlandse voetbalbond. In 1943 kreeg dit populaire *Sport* een verschijningsverbod. Geudeker schrijft: '*zogenaamd wegens papierschaarste, maar in werkelijkheid wegens gebrek aan positieve medewerking. Hoe schaars het papier was, bleek namelijk enige maanden later toen een ander sportblad wel mocht verschijnen, en in een veel grotere oplage. De zwarthemden die het exploiteerden, hadden niet eens de goede smaak een andere naam te bedenken dan die van ons blad, waarmee zij de indruk vestigen dat hun blad een voortzetting was van het onze...*' Geudeker schreef dit in het voorwoord van het bevrijdingsnummer waarmee zijn eigen *Sport* in augustus 1945 in oude glorie hersteld werd. Dat voorwoord werd overigens gevolgd door een uitgebreide uiteenzetting van Volewijckers-voorzitter Douwe Wagenaar over de activiteiten van de Zuiveringscommissie van de K.N.V.B., een ander artikel dan het stuk dat in het jubileumnummer van *De Volewijcker* in 1945 stond." Aldus Schaaps. (Wagenaar wees er in het clubblad op dat de bezetter de aanduiding Koninklijke in K.N.V.B. had geschrapt. De N.V.B. moest opnieuw een aanvraag voor koninklijke goedkeuring doen.)

Hieronder eerst de pagina uit het Duitsgezinde blad weekblad *Sport* uit 1944 over het behalen van het landskampioenschap. Daarna het artikel van Douwe Wagenaar uit het bevrijdingsnummer van *Sport*, toen dat in augustus 1945 weer onder leiding van Kick Geudeker verscheen.

Zoo werd „Volewyckers” kampioen

(Van onze eigen verslaggever)
„De Volewyckers” kwam reeds als kampioen in het veld, wat natuurlijk een belangrijke morele steun gaf maar daar stond tegenover dat Heerenveen niets meer te verliezen of te winnen had, slechts zijn sportieve plicht had te vervullen jegens V.U.C. Op den voorgrond moet staan, dat de noordelijke kampioenen zich ten volle van deze plicht hebben gekweten. Zij hebben de thuisclub meermalen het vuur na aan de schenen gelegd, en slaagden er zelfs in, tot rust den stand dubbel blank te houden. Dat was al een prestatie op zichzelf, omdat toen al Volewyck zeer beslist het beste van het spel had gehad, en met rust zeker een kleinen voorsprong had verdiend. Dat het zoover niet kwam, dat de thuisclub nog geen voorsprong had veroverd, had verschillende oorzaken. De beide voornaamste waren wel, dat de noordelijke middenlinje dezen middag voortreffelijk op dreef was, onder aanvoering van den rechtsmidfielder v. d. Meulen, die een opvallend strijdblok was voor den Volewyckers-aanval — en het feit, dat Daan de Jongh afdoende bewaakt werd door Jan Lenstra. Deze bewaking was wel niet zoo als in Tilburg van Matthijsen, nochtans van dien aard, dat de Amsterdamsche stormaan niet zoo functioneerde als dat behoort. Daarbij kwam nog, dat de groenwitte aanvallers bepaald pech hadden met hun schieten en dat de jeugdige doelman Nauta den wedstrijd van zijn leven speelde. Wat hij — zij het met een doels geluk — uit zijn doel heeft gehouden, is verbaazend. Zijn fout is, dat hij nog niet kleefvast vangt (dat kostte hem een doelpunt) maar hij is alsving, stelt zich goed op en... heeft moed. De manier waarop hij onversaagd in moeilijke situaties zich als een leeuw op den bal wierp, boezemde hem herhaaldelijk een open doekje.

Nog een factor speelde bij deze doelpuntloze eerste helft: een rol. Volewyck rocht het te veel in de breedte en niet in de lengte; het combineeren kostte daardoor te veel tijd, waaronder het tempo leed, waarop overigens de temperatuur mede haar invloed uitoefende. Zoo kwam de thuisclub niet tot doelpunten. Slechts 6 hoekschoppen kreeg zij te nemen, tegen Heerenveen geen enkele voor de rust. Eetige malen scheurde het een haar, en los twee maal toe moest de schiedrecht een doelpunt van Volewyckers annuleren: de eerste maal wegens buitenspel, de tweede wegens hands. Dat was in Volewyck een duidelijk overwicht een periode, waarmede de thuisclub binnen de 10 minuten twee (ongeldige) doelpunten, een schot van De Jongh ruktelings over, en een tegen den uitgekoopen Nauta aan! Daarop legeren oordeelden wij de noordelijke aanvallen iets gewaarlijker dan die der thuisclub. De Heerenveen-voorroede, met Abe Lenstra als linksmidfielder, was zeer snel, maar als 't er op aan kwam niet doorfastend genoeg, waarbij kwam, dat

SJOERD
(Teek S. Henstra)

Een typisch spelmoment uit den wedstrijd Volewyckers—Heerenveen. Juichende Volewyck-spelers denken dat er gescoord is, maar de jonge Nauta heeft nog kunnen redden; de bal springt in het veld terug. (Foto A.P. Griek)

Abe Lenstra beneden zijn vorm bleef, al liet hij af en toe door zijn prachtige passes zien, dat hij het vak wel kent! Bovendien verdedigden Van Gelder en Sjoerd (De Boer) was er nog niet, en Konradt stevig en met succes.

Zoo was „De Volewyckers” met rust nog steeds kampioen. En dat kampioenschap kwam nog steviger te staan, toen zes minuten na de hervatting Nauta met een formidabel schot van Bakker onverwiel en Smit eindelijk het eerste doelpunt kon noteren (1—0). De gasten bleven het antwoord niet schuldig: ook een goal, die echter ongeldig werd verklaard. De thuisclub voelde nu, dat het toch wel kon, en was niet meer te houden. En was toen in de eerste helft er niet in geslaagd de blauw-witte achterhoede uit elkaar te spelen, nu lukte het wel. Keer op keer kwamen Bakker en Smit, van wie het ook komen moest, erdoor en toen De Jongh een scherp schot loste, stopte de knie van Nauta al vallend. Ware toen Jan Lenstra van den bal afgebleven, dat was er niets gescoord. Hij wilde echter werven en traptte het vier precies voor de voeten van Bakker, die de kans dankbaar benutte (3—0). Direct daarop kopte Ploegh uit een hoekschop in, onboudbaar voor Bruist. Zoo dat er nu weer spanning was.

Maar nu deed de temperatuur langamerhand haar invloed gelden. Tempo en speelsnel maken aanmerkkelijk, hoewel Heerenveen stug bleef doorvechten. Maar de thuisclub was nu niet meer te houden. Smit kopte een hoogen voorzet van vleugel naar vleugel van Baker fellos in (12—1). Daan de Jongh maakte de vierde ongeldige goal in dezen wedstrijd (1), kwam daarna alleen voor Nauta te staan op een paar meter afstand, zonder te kunnen doelpunten (zoo goed had de kleine keeper zich opgesteld en het sportieve schouderklopje, dat Daan hem na het duel gaf was zeker verdiend!), doch ging tenslotte niet met lege handen naar

n.d. PLOEGH
(Teek S. Henstra)

huis: in de laatste minuut zorgde hij voor nummer vier. Al met al: geen hoogstaande partij voetbal, doch een aardige aantrekkelijke wedstrijd, met spannende momenten, en 9 doelpunten, waarvan vier afgekeurd, drie van Volewyckers en een van Heerenveen. Zoo werd „De Volewyckers” kampioen van Nederland. Dat er na afloop vreugde was, spreekt wel vanzelf! Vermelding verdient nog, dat bij het verschijnen van de elftallen in het veld het Friese volkslied werd gespeeld.

Kranig werk van Willem II

(Van onze eigen verslaggever)

Willem II leverde een kranig stukje werk, door Blauw-Wit, dat min of meer als favoriet voor den beker genoteerd stond, op eigen veld uit te schakelen. Ook in deze ontmoeting werd weer eens bewezen, wat een vastberaden wil, die bergen vertruwen den noodigen steun, om den strijd tot een goed einde te kunnen voortzetten.

Een spannend moment voor het Tilburgsche doel. (Foto A.P. Griek)

zetten kan, vermag. Het Zuidelijke temperament heeft ook nu weer wonderen verricht. De technische tekortkomingen werden hierdoor volkomen genivelleerd en al mag het dan zijn, dat de Amsterdammers technisch wat beter voetballen, het laatste half uur sterk in de meerderheid waren en hun verdediging drie van de vijf doelpunten had kunnen voorkomen, de Tilburgnaren verdienden, om hun actief en besluitvaardig spel, de overwinning ten volle. Pittig, snel en enthousiast, dat waren de meest in het oog springende kenmerken van de Zuidelijke ploeg. Bij Blauw-Wit dacht men het met kort en geraffineerd samenspel af te kunnen, of op zijn gemakje een mannetje en nog eens een mannetje te kunnen passeeren. Het binnenvoetbal vooraf schreef onder dit waandenkbeeld te lijden. Zoowaar leek het spelletje zonder al te groote moeite op te gaan, want binnen twee minuten kon Wilders al het eerste doelpunt langs keeper Mes in de touwen koppen. Maar alra hadden de Zuidelijken het saakje bekeken en het doelpunt, dat Van Loon na een kwartier scoorde, gaf hun zelfvertrouwen den noodigen steun, om den strijd tot een goed einde te kunnen voortzetten. De door Mutsaers benutte strafschop gaf hieraan nog meer voedsel en ontschoot Westphal voor de rust met een fraai schot wederom gelijk maakte, bleven de zebra's hun kalme partijje spelen, ook na de pauze, toen eerst rechtsmidfielder J. Engel (2 x) en linksmidfielder W. Engel, na dat Bergman er 3—3 van had gemaakt, den stand op 3—3 hadden gebracht. Eerst toen zagen de Amsterdammers in, dat zij de Tilburgnaren met kuns op succes slechts met hun eigen wapenen dienden te bestrijden. Maar toen was het reeds te laat: de Tilburgsche ploeg boovde een verdedigingssysteem rond haar vaste, die de Amsterdammers wel bestormen, maar niet tot capitulatie dwingen konden, ook al werd tot dit doel hun voorroede herhaaldelijk gewijzigd. Kort na de rust moest Van Raalte zich door Perwerda laten vervangen. Beiden hadden geen schuld aan den nederlaag: de eerste toonde zich wederom een doelverdediger van klasse en de tweede kreeg geen werk van betekenis te verrichten.

De belangstelling voor beker-voetbal bleek nog steeds groeiende te zijn. Ondanks het avondlijke uur waren een kleine twintigduizend toeschouwers getuige van dezen interessanten wedstrijd.

Doelman Bruist staat op z'n doeleentje een vreugdevals! (Foto A.P. Griek)

De kampioenen na afloop in feeststemming. Hoe warm het was, maar ook: hoe fijn!

(Foto A.P. Griek)

ZUIVERING IN DE SPORT

door Douwe Wagenaar.

lid van de Zuiveringscommissie van de K.N.V.B.

Zuivering in de sport. Het is geen eenvoudige opdracht om het meest gebruikte woord en begrip der laatste maanden goed te ontleiden. Een ieder zal daar wel zijn eigen mening over hebben; echter... als goede Nederlanders zullen wij het er over eens zijn dat onze toekomstige sportgemeenschap vrij moet zijn van de fascistische beginselen.

Maandenlang kunnen wij uit de Pers vernemen, dat er zuiveringen zullen plaats vinden, in de Staatsorganen, de Vakbonden, het Kunstleven, enz. De vijanden des Volks zouden uit het openbare leven, hun organisaties, hun zaken, worden verwijderd. Van de hartstochtelijke wil om Nederlandse sport-vijandige elementen uit de sportgemeenschap te stoten, hebben wij nog niet veel vernomen. Wel heeft men hier en daar, voorzichtig en schuchter, in clubverband, dus officieus, enige onderzoek-commissies samengesteld, maar de algemene zuivering, de grote schoonmaak, laat nog steeds op zich wachten en de Bonden en vooral onze grote Voetbalbond komt wel wat erg laat.

Natuurlijk mag onze sportgemeenschap niet ten achterblijven bij de opruiming van de „onzuivere sportlieden“. De redenering van: als onze gemeenschap door andere instanties is gezuiverd, als de N.S.B.-ers en Hitler-vrienden zijn verdwenen, dan is onze sport ook bevrijd van zijn vijanden — gaat niet op! Deze misdadigers worden voor andere feiten gepakt dan waarvoor wij ze willen laten verdwijnen.

Het moet onze bedoeling zijn, na te gaan, wie de Nederlandse sportwetten (mogelijk ongeschreven) met de voeten heeft getreden.

Het is onze heilige plicht tegenover het Vaderland en tegenover onze sportidealen, hen op sport-wijze te bestraffen.

Waarom wij ons daarvoor zo druk maken? Ik zal het U trachten te verklaren, net het vriendelijke verzoek, mijn uitlegging niet te onderschatten. Op dit punt mag geen misverstand bestaan!

De Nederlandse jeugd en de sportbeoefening zijn nauw aan elkaar verbonden. De sport, het spel, is het opvoedingsmiddel bij uitstekendheid voor onze jeugd. Zij, die leiding geven in d't opvoedingsproces zijn zeer belangrijke personen. Het is dus van het grootste belang te weten: wie het zijn, wat het zijn, wat zij denken, wat zij doen, temidden van de

Nederlandse Jeugd, de toekomst van ons dierbaar Vaderland.

Over „fouten“ en „fout“ zijn.

Het mag en kan onze bedoeling niet zijn om al die mensen uit de sportgemeenschap te verwijderen, die fouten hebben gemaakt. Wanneer men tijdens de bezetting niets heeft gedaan, heeft men ook geen fouten kunnen maken; zij, die ontzettend hard hebben gewerkt om er van te maken wat er nog van was te maken, zouden enkel en alleen de kous op de kop kunnen krijgen. Neen, dat zou absurd zijn!

Wij moeten nagaan, welke mensen „fout“ zijn geweest. Dat zijn niet alleen de driehoek-dragers, de landwachters, de SS-ers, de gestapo-agenten, de spionnen en de profiteurs, maar voor wat de sport betreft ook zij, die besmet waren door de geestelijke ziekte van de fascistische ideologie.

En wanneer wij, op zijn minst genomen, hun verwijdering uit de sportgemeenschap voorstaan, dan dienen wij bij de beoordeling en de bestraffing toch nog enig onderscheid te maken. De bestraffing van leidinggevende personen zal onverbiddelijk hard zijn, daartegenover dient de beoordeling van de misdrijven der jeugdiger beoefenaren met enige clementie gehanteerd te worden. Bij hen vragen wij ons als opvoeders af: hoe zijn zij tot de wanbegrippen gekomen?

Wat moeten wij nagaan?

Ik zou de overtredingen in ons sportleven van de afgelopen jaren als volgt verdeeld willen zien:

- 1e. De onderwerping aan maatregelen van den bezetter en zijn handlangers op sportgebied.
- 2e. Het dandwerkelijk profiteren van maatregelen en instellingen van den bezetter, hoofdzakelijk in eigen belang.
- 3e. Het nemen van sportinitiatieven, die van moreel belang waren voor den bezetter, alsmede het profiteren van door den bezetter genomen initiatieven.
- 4e. Het ondersteunen en propageren van maatregelen en instellingen van den bezetter.

Het is altijd mijn innigste wens geweest, dat de politiek zich buiten de sport zou houden. Zij, die zich mijn publicaties herinneren inzake de waarschuwingen om niet aan de Hitleriaanse Olympische Spelen in 1936 deel te nemen, kennen mijn bewijzen van de bemoeienissen van de Duitse politiek met de sport. Mijn voorspellingen zijn volkomen uitgekomen, het was dus niets verwonderlijks, dat de Duitser zich in 1941 met onze sport ging bemoeien. De bezetter nam enige maatregelen en het antwoord moest door de sportbeweging gegeven worden.

Het Joden-verbod.

Onze sportvelden werden verboden terrein voor onze joodse medeburgers. En nu het verwonderlijke van punt 1: wij hebben ons daaraan allen schuldig gemaakt. Er zijn enkele uitzonderingen, doch die kunnen we gevoelig buiten beschouwing laten. De gehele sportbeweging stond bij deze maatregel voor de zeer principiële heftigheid: de sportbeweging in haar geheel stop zetten, allen onderduiken, of... zwichten voor des bezetters verlangen.

Er stond heel veel op het spel. Jarenlang zou er dan niet aan sport worden gedaan. De jeugd zou alles moeten ontberen wat de sport aan ontspanning biedt. De clubs, vaak moeizaam en met veel opofferingen opgebouwd, zouden worden ontbonden, haar terreinen en opstallen, zomede de materialen zouden verloren gaan. Duizenden zouden dan geen genoegens meer hebben gehad, het contact van duizenden mensen, die „goed“ waren, zou verbroken worden. Op het ogenblik, dat wij elkander trouw moesten zweren in de samenwerking voor de tegenwerking van onze gemeenschappelijke vijand, zouden wij uit elkander gaan? Neen, dat nooit! Wij moegen dan gewicht zijn voor een maatregel, maar wanneer er van een succes gesproken kan worden, dan is het een succes geweest van de Nederlandse sportclubs. Want van die tijd af wist iedere sportorganisatie wat haar taak was en hebben vele clubs hun bijdragen gegeven in de verzetsbeweging.

De onderwerping aan deze maatregel is begrijpelijk, verklaarbaar, verdedigbaar tegen hen, die anders beweren. Wij hebben onze jongeren geen kans gegeven om over te lopen naar de Jeugdstorm en aanverwante organisaties, die toen in opkomst waren.

De andere punten.

De andere drie punten spreken voor zichzelf, een ieder heeft vergelijkingspunten en voorbeelden. We moeten onderscheid maken voor amateurs en profs, tussen leiders en beoefenaren, voor individuele sport en groepsporten.

Ieder sportbond zal zelf een zuiveringscommissie moeten benoemen, die de binnengekomen beschuldigingen onderzoekt en aan de hand van de feiten bestraft. Een nadeel is dat deze commissies veelal door het Bestuur worden samengesteld inplaats door de clubs worden gekozen. Echter, ieder Bondsbestuur zal zijn keuze van mensen behoorlijk kunnen motiveren.

Van zeer groot belang is wel, dat de uitspraak dezer commissies bindend verklaard worden, anders zijn wij over enige jaren nog aan het „zuiveren“.

Het belangrijkste is nog steeds: een spoedige herrijzenis van onze sport in volle glorie!

De zuivering dient niet alleen te geschieden in de onderste lagen der sportgemeenschap, zeer zeker ook in de top-leidingen. Het proces dient snel en doeltreffend te geschieden, twee tegenpolen, die veelal ontebruikelijk zijn bij ambtenaren en bureaucraten.

Voor de commissies zijn nodig objectieve personen, zij, die niet bang zijn voor grote namen, desnoods allerlei heilige huisjes durven af te breken. Er worden dus kerels gevraagd, die zonder onderscheid des persoons gaan onderzoeken naar de misdrijven in het verleden. Muffe belangenklieken dienen te worden opgeruimd, zij zijn te dikwijls reeds een belemmering geweest voor de gezonde sportopvattingen.

Mogen wij in ons Vaderland de geschikte personen vinden om de sportgemeenschap te zuiveren, maar daarnaast om ons sportbehoef te vernieuwen, opdat het zo spoedig mogelijk, grondig gerestauréerd, weer kan dienen voor de bewoning van onze vrije en welvarende Nederlandse sportmensen.